

DE STER VAN PHILEINE GUSJES

*Rouwen is een roeiboot met twee riemen.
De ene riem staat voor het verdriet van het verlies.
De andere riem staat voor verder leven.
Aan beide riemen moet worden getrokken
om vooruit te komen, anders blijf je rondjes draaien.*
– Mariken Spuij

Wat je in je hart bewaart, raak je nooit meer kwijt.
– Leonita Gerssen

Bij Clavis Uitgeverij staat het kind centraal.
Wij geloven namelijk dat de wereld van morgen
er zal uitzien als de dromen van de kinderen
van vandaag. Het is onze missie om hun
leefwereld elke dag zo mooi mogelijk te maken.

Margreet Schouwenaar
De ster van Phileine Gusjes
© 2025 Clavis Uitgeverij, Hasselt – Amsterdam – New York
Omslagontwerp: Clavis Studio
Illustraties: Yuhan Lin
Trefw.: gemis, doorzettingsvermogen
NUR 283
ISBN 978 90 448 5589 0
D/2025/4124/063
Alle rechten voorbehouden
Tekst- en datamining niet toegestaan

www.clavisbooks.com
www.margreetschouwenaar.nl
www.yuhanlin-ontwerpen.com

De ster van Phileine Guspjes

Margreet Schouwenaar
met illustraties van
Yuhan Lin

Clavis
— —

Andere boeken van Margreet Schouwenaar
en Yuhan Lin bij Clavis

In een land hier ver vandaan (9+)

De Boekster (8+)

Fluitende wekkers en vogels in pak (4+)

Gouden blaadjes en bomen met kronen (4+)

Andere boeken van Margreet Schouwenaar bij Clavis

Niet nog een verhaal (9+)

Grashemelgroentje (8+)

Vinken tellen en zomaartranen (8+)

Troostevriend (8+)

Niesje, mis je (8+)

Niesje nooit meer (8+)

Juffrouw Knuppel (8+)

Maatje en Wei (8+)

Denk dag doen (gedichten, 9+)

Klappende rozen en bloemen vol boter (4+)

Het begon met NEE (5+)

Altijd maandag (5+)

Net als Uil (5+)

Hiephiephoerastaart (5+)

De lach hield zijn adem in (5+)

Mensen zijn geen zebra's

Mijn moeder is moe. Dan moppert ze altijd. Ze zei: 'Ga alsjeblief weg, kind! Ik wil slapen!' Ze kan er niets aan doen. Toen mijn vader nog leefde, foeterde ze nooit. Maar nu is ze moe en alles zat. Mij ook.

De deur van de flat valt met een klap achter me dicht. Het is niet koud buiten en gelukkig nog middag. Ik kan naar het speelplaatsje lopen, of naar de school achter onze flat. Het fietsenhok is altijd open. Ik kan op de bank tegen de wand gaan zitten. Door de kieren tussen de houten planken kan ik de wereld bekijken. Alsof ik achter tralies zit. Alsof de wereld een zebra is.

Ik heb weleens gelezen dat iedere zebra net iets andere strepen heeft. Zo herkennen ze elkaar. Mensen hebben geen strepen. Toch herkennen ze de ander, ook al weten ze niets van elkaar. Niemand weet hoe moe mijn moeder is, en dat ze mijn vader mist. Als mijn moeder een zebra was, dan had ze niet eens strepen en was ze gewoon zwart. Zwart van verdriet. Maar dat ziet niemand in onze nieuwe flat. Zij zien hooguit een vrouw in een wit uniform haastig de trap aflopen.

Onze buurvrouw groet ons altijd vriendelijk. 'Goedemorgen.' De eerste twee lettergrepen spreekt ze wat sloom uit, alsof ze haar mond vol heeft. Maar ze lacht heel lief, zelfs als mijn moeder nauwe-

lijks opkijkt en alleen iets onverstaanbaars gromt.

Ik schop tegen een steentje, dat voor me uit rolt en tegen de stoeprand tot stilstand komt. Ik laat het liggen. Ik heb geen zin in steentjes. Ik durf niet te denken aan waar ik wel zin in heb. Maar het gebeurt toch. Ik zie ons oude huis, met de vakverdeling in de ramen en de grote tuin met appelbomen en kruiden en rozen, die ruiken naar parfum. De tuin waar bijen zoemen.

Een oude bestelbus rijdt het pad op. GUSJES VOOR AL UW KLUSJES, staat er in volmaakte letters op. Mijn achternaam is Gusjes. Hij past niet bij Phileine, maar dat geeft niets. Het is een mooie naam. Phileine Gusjes, een naam die klinkt als een slaapliedje.

Mama loopt naar mijn vader. De keukendeur laat ze openstaan. Ze slaat haar armen om zijn hals en zoent hem. Te lang, dat vinden alle burens. Overdreven, dat vind ook ik. Maar het maakt niet uit. Ze houden van elkaar. Mijn vader slaat zijn arm om me heen en trekt me naar zich toe. 'Kom hier, Phil. Je moeder heeft vast iets hemels klaargemaakt.'

Mijn vader noemt me altijd Phil. Dat klinkt alsof hij me onderstreept. Woorden kunnen strepen zijn. Mijn moeder noemt hij Phileintje. Dat is een streep met bochtjes. Bovendien klinkt Phileintje heel lief, ook al kan mijn moeder helemaal niet koken. Maar dat maakt niets uit, want de zon schijnt en in de appelbomen hangen kleine groene bommetjes die op een dag veranderen in blozende appels. Zomaar, zonder spektakel.

De knal waarmee een vrachtwagen de bus van mijn vader ramde, veroorzaakte wel ophef. Er ontstond tumult, wanorde en een oploop. Ik zat achter in de bus en kon eruit kruipen omdat de deuren van het slot geschoten waren. Ik hoorde mijn moeder gillen. Mensen

schoten van alle kanten toe. Ik hoorde de chauffeur van de vrachtwagen aan één stuk door zeggen: ‘Ik verloor de macht over het stuur. Ik verloor ...’

Er kwam een ambulance. Mijn lijf bibberde. Ik kon het niet stilhouden. Mijn tanden klapperden en mijn handen beefden. Ik verloor mijn vader en nog altijd trilt ons leven na. Geen vader. Wel een ander huis en een andere moeder.

Het schoolplein ziet er naargeestig uit. Toch moet ik hier naar school. Mijn moeder lijkt het vergeten. Ik blijf thuis sinds papa dood is. Nu al zeven weken! We hebben ons oude huis uitgeruimd en mijn moeder heeft deze flat gehuurd. Ik heb geholpen. Tenminste, als mijn moeder dat goedvond, want meestal stuurde ze me weg. En nu werkt ze weer en lijkt ze vergeten dat ik naar school moet. Ik herinner haar nergens aan. Ik wil niet naar een nieuwe school. Ik dwaal wat door de buurt, kijk televisie en probeer niet te denken.

Er liggen snoeppapiertjes in het fietsenhok. Ik zie een wikkel zilverfolie van een reep tussen wat zand en schelpjes liggen. Ik rol die om mijn vinger en draai er een steeltje aan. Dan maak ik het uiteinde plat. Zo wordt het een glas. Dat heb ik van mijn vader geleerd. Op de plank waar ik ga zitten, staan er al drie. Ik zet het nieuwe ernaast.

Daarna duw ik mijn gezicht in de spleet tussen twee houten planken. Zo moeten dieren in een dierentuin of een hok zich voelen. Ze mogen maar een stukje van de wereld zien.

Er lopen mensen over het trottoir. Niemand kijkt op. Mijn maag knort. Ik had een appel mee moeten nemen. Net als ik me afvraag of ik al naar huis kan, hoor ik mijn naam.

‘Dag Phileine.’

Van schrik spring ik van de plank. De drie glazen vallen op de grond.

‘Ik zag net je neus tussen de planken. Heb je zin om een kopje thee te komen drinken?’

Ik vraag me af waar de buurvrouw mijn neus aan herkent. Misschien hebben mensen geen strepen nodig. Misschien hebben ze genoeg aan neuzen, oren of een stem.

De buurvrouw wacht mijn antwoord niet af.

‘Gezellig,’ zingt ze met die wollige stem van haar. ‘Pomme zal het ook leuk vinden, dat weet ik zeker.’

Pomme? Volgens mij heeft de buurvrouw geen hond. Ik zie haar tenminste nooit met een viervoeter lopen.

‘Wist je niet dat ik ook een dochter heb?’

Het lijkt wel of die vrouw gedachten kan lezen! Ik schud mijn hoofd.

Ze glimlacht. Ook nu is het een lieve glimlach, zacht als een lentezonnetje. Het is zo’n vrouw die je niet vaak tegenkomt. Ze is lang en dun, slungelig zou mijn vader zeggen. Haar haren liggen als een dot spaghetti op haar hoofd. Langs haar oren hangen losse slierten. Ze houdt kennelijk van bloemen, want de knalrode jas die ze draagt, is geborduurd met rozentakken.

‘Pomme komt de laatste tijd weinig buiten. Ze ademt niet diep genoeg en daardoor heeft ze te weinig zuurstof in haar bloed. Ze moet twintig tot vijftwintig keer per minuut ademen. Maar dat haalt ze niet. Daarom krijgt ze af en toe extra zuurstof.’

Ik kijk naar de lange vrouw. Ze vertelt het bijna opgewekt. Tegenslag krijgt haar niet klein. Ik denk even aan mijn moeder, maar dat is niet eerlijk. De buurvrouw heeft haar dochter nog. Mijn moeder is haar man kwijt. Ik denk dat ze liever mij kwijt was. De gedachte

beneemt me even de adem. Is het waar wat ik denk? Zou mijn moeder me liever kwijt zijn?

Ik voel een hand op mijn rug.

‘Je kon dit niet weten, hoor. Je woont nog maar een week naast ons en we hebben nog niet echt kennismemaakt.’

Ik loop onhandig naast haar. Mijn benen willen niet mee en mijn voeten weigeren dienst. Maar de buurvrouw loopt kwiek en snel. Ik doe mijn best haar bij te houden.

‘En bevat het een beetje in jullie nieuwe huis? Je moeder werkt in het ziekenhuis, geloof ik, hè? Ik zie haar soms ’s avonds laat en dan weer uitzonderlijk vroeg op haar witte werkkledingen het huis uit gaan.’ Ze buigt voorover. ‘Ik ben een slechte slaper!’ fluistert ze.

Ik wil wel iets zeggen, maar mijn gezicht voelt bevroren. Ik knik en dat is blijkbaar genoeg. Ze beent voor me uit en opent de deur van de flat.

‘Kom maar, kind, een warme kop thee zal je goeddoen.’

Ik loop achter haar aan de trappen op. De rode mantel wappert om haar benen. De rozenranken bewegen mee. Ze doen me even denken aan onze tuin. Nou ja, aan de tuin die ooit van ons was. De roze blaadjes op de jas lijken te zweven rond haar rappe voeten.

‘Zo, we zijn er!’ zegt de buurvrouw. Ze duwt de deur open. Ik volg haar bedeesd.

‘Ik ben weer thuis, lieverd,’ roept ze. ‘En ik heb iemand voor je meegebracht.’

En dan kijk ik in de groenste ogen die ik ooit heb gezien. Ik merk nauwelijks het beademingsmasker voor haar mond op, of de fles naast de stoel die ruist als de zee. Ik zie alleen maar die ogen waarin kleine sterretjes schitteren.

‘Ik ben Pomme,’ zegt het meisje.

‘Phileine,’ mompel ik.

‘Pomme betekent “appel” in het Frans, maar mijn moeder zegt dat Pomme staat voor “goddelijk fruit”’

Ik hoor dat de buurvrouw de kamer uit loopt. Ik hoor water ruisen, hoor het klikken van de aansteker, het sissen van het gas. Thee, denk ik, ze zet thee!

Pomme schiet in de lach. ‘Je zegt wel heel weinig. Hoe kom jij aan je naam?’

‘Mijn vader hield van lezen. Mijn naam komt uit een boek, geloof ik, maar volgens mijn moeder is mijn naam afgeleid van een Grieks woord en betekent hij “liefhebbend”. Ik heet Phileine, maar mijn vader noemde me ...’

‘Goddelijk fruit en liefhebben. Dat is een perfecte combinatie,’ zegt Pomme beslist.

Ik vraag me af of dit meisje knettergek is, maar dan komt haar moeder de kamer binnen met geurige thee en een schaal vol koekjes en geeft Pomme mij een vette knipoog.

Alhalles

Als ik de voordeur opendoe, ruik ik een brandlucht. Een vette walm drijft vanuit de keuken naar de gang. Ik knijp mijn neus dicht en struikel bijna over mijn moeders witte klompen, die ze halverwege de gang uitgeschopt heeft.

‘Mam!’ roep ik, maar er komt geen antwoord.

Ik ren naar de keuken. Mama leunt tegen de aanrecht. Ze heeft haar werkkleding nog aan. Op haar witte shirt zit een grote vetvlek. Ze heeft de koekenpan in haar hand.

‘Ze hebben geen onderkant meer,’ zegt ze. Er lopen tranen over haar wangen. Ik zie het.

Op de bodem van de pan zitten de zwart verschroeide onderkanten van vissticks geplakt. In het bakvet drijven onherkenbare korrels. De bovenkant van de vissticks is bleek en kleeft als zo’n goedkoop kant-en-klaarpuddinkje.

‘Ik kan het gewoon niet,’ snikt mijn moeder.

Voorzichtig pak ik de koekenpan uit haar hand. Met een houten spatel schrap ik onder de kraan de bodem zo goed en zo kwaad als het gaat schoon. Dan spoel ik hem af en spuit ik er een fikse scheut afwasmiddel in.

Mama gaat aan de keukentafel zitten. Ze jammert zachtjes door.

‘Het is gewoon te veel, nee echt, het is te veel. Ik werk zo hard en er moet elke dag zoveel gebeuren. Al die papieren, al dat regelwerk. *Alhalles* is te veel!’

Ik loop naar de kamer. De gordijnen zijn nog steeds dicht. Op de bank ligt een verfrommelde deken. Ik schuif de gordijnen open en doe een klein lampje aan. Ik klop de deken uit en ruim wat rondslingerende tijdschriften op. De deur naar het balkon zet ik op een kier. Dan haal ik mijn moeder.

‘Ga maar weer even liggen,’ zeg ik.

‘Maar we moeten eten. Ik heb nachtdienst.’

‘Ik haal friet,’ zeg ik veel kordater dan ik me voel.

Ik verwacht tegenwerpingen, twijfel, gemopper. Maar mijn moeder weet me altijd te verrassen.

‘Met een kaassoufflé,’ zegt ze zacht.

Ik dek haar toe. Met een zucht legt ze haar hoofd op het kussen.

‘Ik ben zo moehoe,’ mompelt ze.

‘Ik weet het, mam. Ga maar even slapen.’

Ik vecht tegen mijn tranen. Mama pakt mijn hand. Ik bedwing de neiging om die terug te trekken. Mama’s hand voelt klam, zweeterig. Ik dacht altijd dat verpleegsters zachte, droge handen hadden. Misschien is dat ook zo, maar niet bij mijn moeder.

‘Het spijt me, lieverd. Je bent zo lief voor mij en ik mopper en huil.’

En klaag, denk ik erbij, maar ik zeg het niet. Ik zeg niets. Er valt niets te zeggen. Mama is moe en alles is haar te veel. Bovendien heeft ze haar man verloren. Ik leg haar hand op de deken en loop naar de gang.

‘Vergeet je de mayonaise niet?’

Daar denkt ze dan wel weer aan. Niet aan het feit dat ik bang

ben in de schemering buiten of dat ik graag zou willen dat ze met me meeinging. Net zoals papa vroeger deed. Ik zie opeens zijn brede lach voor me, en ik hoor zijn stem: 'Soms is het leven een appelpannenkoek en soms verbrande piepers, kind.'

Mijn vader bakte de beste appelpannenkoeken ooit. Ik sluit de deur zacht achter me.

Het is nog niet donker, maar in de meeste huizen brandt al licht. Ik zie mensen aan tafel zitten, kinderen op de bank hangen. Vanavond ben ik weer alleen. Mijn moeder gaat om tien uur de deur uit. Nachtdienst. Ze denkt dat ik slaap. Dat ik de klap waarmee ze de buitendeur dichttrekt niet hoor, maar ik hoor hem wel. Vroeger was ik nooit alleen en zeker niet 's nachts. Papa las me voor en liet het lichtje aan als hij naar de kamer ging. Een klein lampje was het, maar wel een lampje. Weer iets wat ik wil vergeten, en tegelijk ook niet. Ik knijp mijn ogen even dicht. De traan blijft in mijn ooghoek zitten.

Ik hoor de zolen van mijn gympen af en toe piepen op de stoep en zie hoe het langzaam donker wordt. Mensen zeggen dat de avond valt. Maar mensen zeggen zoveel, bijvoorbeeld dat verdriet went en dat het leven doorgaat. De avond valt niet. De avond kruipt langzaam omhoog. De hemel blijft het langste licht. Daarom kijk ik altijd omhoog.

'Hé Phileine, pas op!'

Ik pas op, maar te laat. Ik bots tegen de buurvrouw, die door de klap haar zak friet laat vallen.

Ik buk en probeer snel de hete frietjes van de stoep te rapen. 'Het spijt me, het spijt me zo,' stamel ik. Ik hoor zelf hoe bibberig mijn stem klinkt.

‘Och, kind, zulke dingen gebeuren.’

‘Ja, soms is het leven een appelpannenkoek en soms verbrande piepers.’

De buurvrouw schiet in de lach. ‘In dit geval gefrituurde piepers! Kom, we gaan nieuwe halen. Ik neem tenminste aan dat jij onderweg bent naar de frietboer?’

Ontdaan sta ik voor haar, met twee handen vol frieten, die druipen van de mayonaise.

‘Je ziet wit van schrik.’ De buurvrouw frommelt in haar zak en haalt er een kleurrijke, gebloemde zakdoek uit. ‘Gooi die frieten maar in een struik voor de vogels en boen je handen schoon. Hier.’

Het donker is niet langer naargeestig. Eerder een wollen denken. Er is tijd om te praten, het licht aan te doen, eten te halen. Ik weet zeker dat papa me ziet staan en glimlacht. Ik kijk snel omhoog. De hemel is nog niet donker. En er staan ook geen sterren. Hij is naar de hemel, zeggen sommige mensen. Zou papa op een ster wonen?

De buurvrouw slaat haar arm om me heen.

‘Genoeg geboend,’ zegt ze. ‘Pomme rammelt en ik ook. En ik geloof zelfs dat ik de buik van je moeder hoor knorren.’

Ik schiet in de lach.

‘Kijk, zo heb ik je het liefst,’ zingt de buurvrouw en ze trekt me mee naar de snackbar.

Met drie licht dampende zakken lopen we naar huis. Ik heb aan de kaassoufflé gedacht en aan de mayonaise. De zak is heerlijk warm in mijn handen, zeker nu er een windje opsteekt. De spaghettiharen van de buurvrouw waaien alle kanten op. Ze zwijgt en ik ook. De duisternis klimt stilletjes hoger en hoger. De hemel is nu bijna donker.

Ik denk zelfs dat ik sterren zie. Maar dan duwt de buurvrouw de deur van de flat al open.

‘Wacht even, kind.’ Ze zet haar zak friet op een traptree en grabbelt in haar jaszak. Ze vist een mobieltje tevoorschijn, type koelkast.

‘Ik stuur je even een appje, dan heb je mijn telefoonnummer en kun je me altijd bereiken. Dag en nacht!’ Ze kijkt me even aan.

Opnieuw heb ik het gevoel dat deze buurvrouw meer weet dan ze laat merken. Ze weet dat ik ’s nachts alleen ben en dat mama werkt. Misschien hoort ze mama soms huilen of mopperen. Ik hou mijn adem in. Mijn hart slaat een slag over. Wat zal ze wel niet van ons denken?!

Buiten werkt de wind aan een orkest. De bomen ruisen, de deur rammelt, dorre bladeren ritselen in het portiek. Ik voel tranen in mijn ogen. Nu moet ik alweer bijna huilen en dat terwijl iemand aardig is! Ik druk de zakken stevig tegen me aan.

‘Dank u,’ piep ik. Ik geef mijn nummer en dan ren ik, voor mama zich afvraagt waar ik blijf of voor ze boos wordt, de trap op. Ik kom hijgend boven. De buurvrouw is pas op de tweede trap als ik onze voordeur al open. De frietjes zijn nog warm. Mama kan niet zeggen dat ik treuzel of, erger nog, dat ik een kluns ben.

Ik struikel de gang in. ‘Ik ben er, hoor,’ roep ik. Maar mijn stem slaat over en ik breng alleen een soort gepiep voort. Ik gris twee borden uit de keuken en hol de kamer in.

Mama slaapt. Haar mond hangt wat open. Ze snuift. Een beer in winterslaap. Of nee, een egel onder een hoop bladeren.

Ik stort wat frieten op mijn bord en lepel er een kwak mayonaise overheen. De zakken met friet en de kaassoufflé wikkel ik in theedoeken en leg ik naast mama.

Dan sluip ik naar mijn kamer. Ik zit net op mijn bed als er een appje binnenkomt. Ik lik mijn vingers af. Met een natte vinger open ik WhatsApp.

Ik kreeg van mijn moeder je nummer.

Leuk, nu kunnen we appen!

Pom